

ปีที่ 5 ฉบับที่ 34 : 16 สิงหาคม 2545 <http://epid.moph.go.th/>

วิสัยทัศน์กองระบบดิบพยา

“ศูนย์ความเชี่ยวชาญระดับสากล ในด้านงานระบบดิบพยา ประสานความร่วมมือกับเครือข่ายภายใน
และนานาประเทศ สร้างองค์ความรู้และภูมิปัญญา ป้องกันโรค ภัย และส่งเสริมสุขภาพแก่ประชาชน”

สารบัญ

♦ ก้าวทันโรค	538
- การระบาดของโรค Tularemia ใน Prairie dogs ในรัฐ Texas ประเทศ สหรัฐอเมริกา	
- สถานการณ์โรคไข้เลือดออก	539
♦ ข้อมูลรายงานสถานการณ์การเฝ้าระวังโรคทางระบบดิบพยาเร่งด่วน	
สัปดาห์ที่ 34 (18 - 24 สิงหาคม 2545)	541
♦ แผนภูมิโรคไข้เลือดออก	547
♦ สรุปข่าวการระบาด (วันที่ 19 -- 25 สิงหาคม 2545)	549
♦ บันทึกท้ายบท	552

ทุกรายงานมีคุณค่าต่อระบบเฝ้าระวัง และการควบคุมป้องกันโรค	
โปรดช่วยกันตรวจสอบ จำนวนและความถูกต้อง และส่งให้ทันตามกำหนดเวลา	

โปรดส่งรายงานให้กองระบบดิบพยา ภายในเช้าวันอังคาร	

สัปดาห์ที่ 34 ระหว่างวันที่ 18-24 สิงหาคม 2545

ส่งรายงานข้อมูลเฝ้าระวังโรคทางระบบดิบพยาเร่งด่วน

ทันตามกำหนดเวลา จำนวน 64 จังหวัด คิดเป็นร้อยละ 84.21

ก้าวทันโรค

การระบาดของโรค Tularemia ใน Prairie dogs

ในรัฐ Texas ประเทศสหรัฐอเมริกา

นายสัตวแพทย์ประวิทย์ ชุมเกษียร
ที่ปรึกษากองระบบดิบพยา
นางสาวมยุรี เปาประดิษฐ์
กองระบบดิบพยา

จากข่าวการระบาดของโรคที่แปลกใหม่ ไม่ค่อยคุ้นหู กับวงการแพทย์และสาธารณสุขของประเทศไทยมากนัก คือ โรค West Nile Encephalitis ในประเทศไทย สหรัฐอเมริกา, Legionnaires ในประเทศไทยอังกฤษ และ Tularemia ในประเทศไทย สหรัฐอเมริกา ทางกอง บรรณาธิการเฝ้าระวังโรคทางระบบดิบพยาเร่งด่วน ได้เคย นำเสนอความรู้เรื่อง West Nile Encephalitis ในประเทศไทย สหรัฐอเมริกาและโรค Legionnaires ในประเทศไทยอังกฤษไปแล้ว ฉบับนี้จะนำเสนอเรื่อง โรค Tularemia มาเสนอไว้เพื่อเป็นความรู้พอเป็นสังเขป

จากการเฝ้าระวังโรคติดต่อที่เป็นปัญหาใหม่โดยการติดตามข่าวทาง Pro MED-mail ในช่วง 3 สัปดาห์ที่ผ่านมา พบร่วมกับการระบาดของโรค Tularemia ใน Prairie dogs (เป็นสัตว์ป่าที่เลี้ยงลูกด้วยนม รูปร่างคล้ายหนูตัวโตๆ ลำตัวยาวคล้ายพังพอน เห่าได้ มีเสียงคล้ายสุนัข) ในรัฐ Texas ประเทศ สหรัฐอเมริกา นักระบบดิบพยาและเจ้าหน้าที่ CDC ของ Texas ออกไปสอบสวนแล้ว พบร่วม Prairie

dogs ที่นำมาระบุว่าเพื่อขายต่อ ตามโดยกระทันหัน ประมาณ 250 ตัว จาก 3,600 ตัว จึงได้เก็บตัวอย่างส่งตรวจ พบว่าเกิดจากการติดเชื้อ *Bacteria* ชื่อ *Francisella tularensis* (ทำให้เกิดโรค Tularemia) เจ้าหน้าที่ดังกล่าวยังทราบอีกว่าในระยะ 2 เดือนที่ผ่านมา พ่อค้าสัตว์เลี้ยงดังกล่าวได้ส่ง Prairie dogs ที่ส่งสัญญาจะติดเชื้อนี้เป็นร้อยๆ ตัว ไปยังหลายรัฐในประเทศสหรัฐอเมริกา และอีกหลายประเทศ เช่น ญี่ปุ่น สาธารณรัฐเชค เนเธอร์แลนด์ เบลเยียม สเปน อิตาลี และประเทศไทย เกรงว่าจะทำให้เกิดการระบาดของโรคนี้ในคนด้วย ขณะนี้เข้าได้ประสานงานกับ WHO และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในยุโรปแล้ว

โรค Tularemia หรือโรคไข้กระต่าย (Rabbit Fever) เป็นโรคติดต่อจากสัตว์ถึงคน ที่มีอันตรายสูงโรคหนึ่ง ตั้งแต่ต้นปี พ.ศ. 2545 จนถึงขณะนี้ พบว่ามีรายงานผู้ป่วยมากกว่า 200 ราย ในประเทศสหรัฐอเมริกา โรคนี้เกิดจากเชื้อ *Bacteria* ชื่อ *Francisella tularensis* มีรังโรคอยู่ในสัตว์ป่าที่เลี้ยงลูกด้วยนมกว่า 100 ชนิด เช่น กระต่าย หนู กระรอก กวาง และสามารถติดต่อมายังสัตว์เลี้ยงจำพวกวัว ควาย แกะ และแพะ ได้ โดยมีเห็บ เหลือบ หรือยุง เป็นพาหะ โรคนี้ติดต่อมายังคนโดยถูกแมลงพาหะ ที่กัดเลือดสัตว์ที่ติดเชื้อนี้กัด หรือติดโดยสัมผัสกับสารคัดหลั่ง (Secretion) ของสัตว์ที่ป่วยด้วยโรคนี้ เข้าทางน้ำดีแลдол หรือรอยถลอก ขีดข่วน หรือถูกสัตว์ป่วยกัดโดยตรง ระยะเวลาตั้งของโรค 1-14 วัน แต่ทั่วๆ ไป 3-5 วัน อาการของโรค มักจะพบว่ามีไข้สูงทันทีทันใด หน้าวัน ปวดศีรษะและกล้ามเนื้อมีอาการอ่อนแรง รู้สึกอึดอัด ไม่สบาย ในช่องอก และไอแห้งๆ อาจตายจากการโลหิตเป็นพิษ ม้ามโต ตับโต ปอดบวม อัตราป่วยตายอาจสูง ถึงร้อยละ 35 โรคนี้อาจเกิดเฉพาะที่เป็นแหล่งตามผิวน้ำ ต่อมน้ำเหลืองบวมโตบริเวณที่รับเชื้อ

โรคนี้สามารถใช้เป็นอาวุธชีวภาพที่จัดอยู่ในกลุ่ม A เพราะมีความรุนแรงสูงและติดต่อทาง Aerosol ได้ แต่เป็นโรคที่รักษาได้เมื่อยกนัก โดยการใช้ยาปฏิชีวนะจำพวก Streptomycin, Gentamycin หรือ Doxycycline อย่างไรก็ตามเพื่อความไม่ประมาท จึงสมควรที่จะต้องดำเนินการเฝ้าระวังติดตามต่อไป เพราะโรคนี้ไม่เคยมีการรายงานในประเทศไทยมาก่อน

สถานการณ์โรคไข้เลือดออก

ตั้งแต่ วันที่ 1 มกราคม – 24 ธันวาคม 2545 กองระบบวิทยาได้รับรายงานผู้ป่วยโรคไข้เลือดออก (DF + DHF + DSS) รวม 74,581 ราย อัตราป่วย 119.70 ต่อประชากรแสนคน เพิ่มจากสัปดาห์ก่อน 3,411 ราย อัตราป่วยเพิ่มขึ้น 5.48 ต่อประชากรแสนคน ตาย 120 ราย อัตราป่วยตาย ร้อยละ 0.16 เพิ่มจากสัปดาห์ก่อน 14 ราย อัตราป่วยตายเพิ่มขึ้น ร้อยละ 0.01

สัดส่วนผู้ป่วยไข้เด็ก (DF) ร้อยละ 27.90 ไข้เลือดออก (DHF) ร้อยละ 69.55 และไข้เลือดออกซ์ค (DSS) ร้อยละ 2.55 ผู้ป่วยไข้เลือดออกซ์ค มีสัดส่วนเพิ่มขึ้น จึงทำให้อัตราป่วยตายเพิ่มขึ้น ร้อยละ 0.01

จังหวัดที่มีอัตราป่วยเกิน 200 ต่อประชากรแสนคน มีจำนวน 11 จังหวัด คิดเป็นร้อยละ 14.47

จังหวัดที่มีอัตราป่วยระหว่าง 100 – 200 ต่อประชากรแสนคน มีจำนวน 27 จังหวัด คิดเป็นร้อยละ 35.52

จังหวัดที่มีอัตราป่วยระหว่าง 50 – 100 ต่อประชากรแสนคน มีจำนวน 24 จังหวัด คิดเป็นร้อยละ 31.57

จังหวัดที่มีอัตราป่วย ต่ำกว่า 50 ต่อประชากรแสนคน มีจำนวน 14 จังหวัด คิดเป็นร้อยละ 18.44

กรุงเทพมหานคร	อัตราป่วย 96.33 ต่อประชากรแสนคน
ภาคกลาง	เขต 1, 2, 3 และ 4 อัตราป่วย 88.84, 44.33, 153.83 และ 95.11 ต่อประชากรแสนคน ตามลำดับ
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	เขต 5, 6 และ 7 อัตราป่วย 120.05, 129.82 และ 78.55 ต่อประชากรแสนคน ตามลำดับ
ภาคเหนือ	เขต 8, 9 และ 10 อัตราป่วย 109.46, 132.36 และ 34.25 ต่อประชากรแสนคน ตามลำดับ
ภาคใต้	เขต 11 และ 12 มีอัตราป่วย 281.65 และ 208.16 ต่อประชากรแสนคน ตามลำดับ

คาดว่า เดือนสิงหาคม 2545 จะเป็นเดือนที่มียอดผู้ป่วยสูงสุด

สรุปข่าวการระบาดระหว่างวันที่ 19 – 25 สิงหาคม 2545

โดย พ.นพ. ชนิศ เสริมแก้ว

พ.ญ. วรรณา หาญเชาว์รุกุล

กองระบาดวิทยา

รายงานการเกิดโรค/การระบาดใหม่

โรค/สถานที่เกิดโรค	แหล่งข้อมูล	ผลการสอบสวนเบื้องต้น	ผลการดำเนินงาน
Severe diarrhea จ. ระยอง	สสจ. ระยอง 23 ส.ค. 45	มีรายงานผู้ป่วยสะสมตั้งแต่ต้นปี 31 ราย ตาย 1 ราย ทุกรายตรวจพบเชื้อ <i>Eltor Inaba</i> ในรบสัปดาห์นี้ มีผู้ป่วยใหม่ 5 ราย (ในช่วงวันที่ 11 - 22 ส.ค. 45) ทุกรายตรวจพบเชื้อ <i>Eltor Inaba</i> อยู่ใน อ.เมือง แต่ต่างพื้นที่กัน ในผู้ป่วย 5 ราย มี 1 ราย (ผู้ชาย อายุ 49 ปี เริ่มป่วย 15 ส.ค. 45) ทำงานในแคมป์ก่อสร้าง จังหวัดได้ทำ active case finding เพิ่มเติม (ทั้งหมด 81 ราย) ขณะนี้กำลังรอผล rectal swab culture ผู้ป่วยรายสุดท้าย (OPD case) เป็นผู้ชาย อายุ 38 ปี เริ่มป่วย 20 ส.ค. 45 เป็นชาวเขมร ทำงานบนเรือประมง (คละลำกับที่เกิดก่อนหน้านี้) สสจ. ระยองได้ดำเนินการควบคุมป้องกันโรค โดยการส่งทีมเคลื่อนที่เรือออกสอบสวนโรค มีการทำ RSC ในผู้สัมผัสโรค (ประมาณ 20 ราย) ทำลายเชื้อด้วยใช้ Lysol จ่ายยา Doxycycline 3 cap. stat ในกลุ่มผู้สัมผัส และจ่ายยา Tetracycline 2X4 3 วัน ในกลุ่มที่มีอาการท้องเลีย (4 ราย) สาเหตุของการระบาดสืบเนื่องมาจาก การรับประทาน อาหารดิบ เช่น กุ้งเผา, เคย, บู, ปลา ขณะนี้ทาง สสจ. ระยอง มีการประสานกับศูนย์สาธารณสุขเทศบาล เพื่อเฝ้าระวังโรค ในช่วงประมาณนี้เรืออย่างไกลัชด และมีการประสานไปยังนายกสมาคมประมงเพื่อหามาตรการไม่ให้เกิดโรคเพิ่ม และออกประชาสัมพันธ์เชิงรุก	ติดตามสถานการณ์

โรค/สถานที่เกิดโรค	แหล่งข้อมูล	ผลการสอบสวนเบื้องต้น	ผลการดำเนินงาน
Leptospirosis จ. หนองบัวลำภู	สสจ. หนองบัวลำภู 20 ส.ค. 45	พบผู้ป่วยสะสมจากต้นปี จำนวน 191 ราย มี 21 ราย ที่ confirm lab และไม่มีผู้ป่วยตายในรอบสัปดาห์นี้ พบผู้ป่วยรายใหม่ 11 ราย รอ confirm lab ไม่มีผู้ป่วยตาย การป่วยกระจายเป็นรายอัมพาต 6 ราย ฯ ลฯ 2 - 6 ราย แต่ละรายพบว่าไม่มีความสัมพันธ์กันในแต่ละราย	ติดตามสถานการณ์
Leptospirosis จ. ร้อยเอ็ด	สสจ.ร้อยเอ็ด 21 ส.ค. 45	พบผู้ป่วยสะสมจากต้นปี จำนวน 182 ราย (confirm case 175 ราย, suspected cases 7 ราย) ตาย 2 ราย ในรอบสัปดาห์นี้ พบผู้ป่วยรายใหม่ 10 ราย ผล lab positive 9 ราย และรอ confirm lab 1 ราย ไม่มีผู้ป่วยตาย การป่วยกระจายไปตามพื้นที่ต่างๆ แต่ละรายพบว่าไม่มีความสัมพันธ์กันในแต่ละราย	ติดตามสถานการณ์
Leptospirosis จ. ศรีสะเกษ	สสจ.ศรีสะเกษ	พบผู้ป่วยสะสมจากต้นปี จำนวน 144 ราย ตาย 1 รายในรอบสัปดาห์นี้ พบผู้ป่วยรายใหม่ 13 ราย ไม่มีผู้ป่วยตาย การป่วยกระจายไปตามพื้นที่ต่างๆ แต่ละรายพบว่าไม่มีความสัมพันธ์กันในแต่ละราย	ติดตามสถานการณ์
DHF จ. สงขลา	สสจ.สงขลา 22 ส.ค. 45	พบผู้ป่วยสะสมจากต้นปี จำนวน 1,843 ราย ตาย 2 ราย ในรอบสัปดาห์นี้ พบผู้ป่วยรายใหม่ 35 ราย ไม่มีผู้ป่วยตาย จากการสอบถามกรรมวิทยาศาสตร์การแพทย์ พบว่า serotype ที่พบบ่อยคือ Dengue-1 พบร่องลงไป คือ Dengue-3 (ซึ่งมี pattern เดียวกับปี 2543 - 2544 แต่มีแนวโน้มว่า Dengue-3 จะเพิ่มขึ้นในปี 2545)	ติดตามสถานการณ์

DHF จ. สุราษฎร์ธานี	สสจ. สุราษฎร์ธานี 22 ส.ค. 45	พบผู้ป่วยสะสมจากต้นปี จำนวน 1,798 ราย ไม่มีผู้ป่วยตาย ในรอบสัปดาห์นี้ พบรู้ป่วย รายใหม่ 30 ราย ไม่มีผู้ป่วยตาย (ไม่มีการ ตรวจ Serotype)	ติดตามสถานการณ์
------------------------	------------------------------------	--	-----------------

โรค/สถานที่เกิดโรค	แหล่งข้อมูล	ผลการสอบสวนเบื้องต้น	ผลการดำเนินงาน
DHF จ. สุราษฎร์ธานี	สสจ. สุราษฎร์ธานี 22 ส.ค. 45	พบผู้ป่วยสะสมจากต้นปี จำนวน 1,798 ราย ไม่มีผู้ป่วยตาย ในรอบสัปดาห์นี้ พบรู้ป่วย รายใหม่ 30 ราย ไม่มีผู้ป่วยตาย (ไม่มีการ ตรวจ Serotype)	ติดตามสถานการณ์
Meningococcal meningitis จ. กาญจนบุรี	สสจ. กาญจนบุรี 23 ส.ค 45	ผู้ป่วยใหม่ 1 ราย เป็นเด็กชาย ไทย อายุ 6 เดือน อาศัยอยู่ ตำบลลงอิ อำเภอทองผาภูมิ จังหวัดกาญจนบุรี เริ่มป่วยวันที่ 21 ส.ค.45 ด้วยอาการไข้ และมีจ้ำเลือดขึ้นตาม ตัว ขณะนี้รับการรักษาที่ รพ.พหลพล พยุหเสนา แพทย์ให้การวินิจฉัยตามอาการ ขณะนี้รอผลการตรวจทางห้องปฏิบัติการ ประวัติการคลอด มารดาคลอดที่จังหวัดชลบุรี และอาศัยอยู่กับมารดา 3 เดือน ต่อจากนั้นมา ฝากเลี้ยงที่บ้านญาติที่ตำบลลงอิ อำเภอทองผา ภูมิ บ้านดังกล่าว อาศัยอยู่ 5 คน และเลี้ยง นกแก้ว 1 ตัว นานา 8 เดือน ขณะนี้ จังหวัดได้ทำการสอบสวนโรค โดยการทำ nasopharyngeal swab ใน contact cases 20 ราย และจ่ายยา Rifampicin	ติดตามสถานการณ์

ข้อมูลเพิ่มเติมรายงานการเกิดโรค/การระบาดต่อเนื่องจากสัปดาห์ก่อน

โรค/สถานที่เกิดโรค	แหล่งข้อมูล	ผลการสอบสวนเบื้องต้น	ผลการดำเนินงาน
R/O	สสจ. ปัตตานี	สืบเนื่องจากรายงานผู้ป่วยอายุ 3 ปี 1 ราย	จับการติดตาม

Diphtheria จ. ปัตตานี	23 ส.ค.45	จากการค้นหาผู้สัมผัส 11 ราย ไม่พบเชื้อ ได้ทำ throat swab culture ครั้งที่ 2 ในผู้ป่วยไม่พบเชื้อ	
--------------------------	-----------	---	--

ปั้นทึกท้ายบท

ในระยะเดือนสองเดือนที่ผ่านมา ถ้าติดตามข่าวทางหนังสือพิมพ์ หรือข่าวทางโทรทัศน์อย่างสม่ำเสมอ ท่านจะพบว่า ปั้นมีอุบัติภัยทางธรรมชาติที่มีความรุนแรงสูงเกิดขึ้นบ่อยครั้ง เช่น ไฟไหม้ป่าที่กินพื้นที่อย่างกว้างขวางในประเทศสหราชอาณาจักร อินโดนีเซีย ภูเก็ตในประเทศไทย แผ่นดินคลื่นในบังคคลาเทศ น้ำท่วมใหญ่ในหลายประเทศ ทั้งในยุโรปและเอเชีย เช่น รัสเซีย สาธารณรัฐเช็ก สโลวาเกีย เยอรมันนี จีน ญี่ปุ่น ซึ่งสร้างความเสียหายทั้งชีวิตและทรัพย์สิน ประเทศไทยเองขณะนี้ก็มีน้ำท่วมเกิดขึ้นแล้วใน 39 จังหวัด ซึ่งส่วนมากจะอยู่ทางภาคเหนือ และภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และอีก 2 – 3 จังหวัดในภาคกลาง ส่วนภาคใต้ ขณะนี้ยังไม่ถึงช่วงที่มีฝนตกหนัก จึงยังไม่มีรายงานน้ำท่วม

กองระบบดิจิทัลฯ ในฐานะที่เป็นศูนย์กลางของการเฝ้าระวังโรคของประเทศไทย ได้รับอิทธิพลที่มีน้ำท่วมติดตามเฝ้าระวังเพื่อป้องกันภัยและโรคที่มักจะเกิดในระหว่างและ/หรือหลังน้ำท่วม เช่น ภัยพิษกัด ตะขาบกัด แมงป่องต่อย ไฟฟ้าช็อต จนน้ำตาย โรคน้ำกัดเท้า อุจจาระร่วง อุจจาระร่วงอย่างแรง อาหารเป็นพิษ เลปโตสิลิโตรชิลส์ ไข้เลือดออก และปอดบวม เป็นต้น

สำหรับสถานการณ์ในเครือข่ายการเฝ้าระวังเร่งด่วนในสัปดาห์นี้ เมื่อเทียบกับสัปดาห์เดียวกันของปีที่แล้ว พบว่า ลดลงเกือบทุกโรค ยกเว้นไข้เลือดออก ที่เพิ่มขึ้นเล็กน้อย (695 ราย ในปีที่แล้ว เป็น 1,065 ราย) ซึ่งก็จะต้องติดตามอย่างใกล้ชิดต่อไป

คณะกรรมการที่ปรึกษา	นายแพทย์สุชาติ เจตเสน	นายแพทย์คำนวน อังษุศักดิ์	นายแพทย์สมศักดิ์ วัฒนศรี
บรรณาธิการที่ปรึกษา	นายสัตวแพทย์ประวิทย์ ชุมเกี้ยว	นายออาจ เจริญสุข	
บรรณาธิการประจำฉบับ	นายแพทย์ธุริยะ คุหะรัตน์ นางสาวมยุรี เปาประดิษฐ์ นางลดารัตน์ ผาตินาวิน สัตวแพทย์หญิงสาวพักรัตน์ อินจ้อย		
บรรณาธิการรู้ซึ้ง/ฝ่ายผลิต	นางกานุจานิย์ ดำเนินแก้ว		
งานข้อมูล	นางสาวเพญศรี จิตรนาทรพย์ นางลัดดา ลิขิตยิ่งวรา นางอนงค์ แสงจันทร์พิพิญ นายนรภานันท์ แย้มชื่น		
งานพิสูจน์อักษร	นางพงษ์ศรี วัฒนาสุริกิตต์ นางกานุจานิย์ ดำเนินแก้ว นางสิรลักษณ์ รังษีวงศ์ นางสิรินทร์ ฟุตระกูล นายสุเทพ อุทัยฉาย		
งานพิมพ์	นางสาวกฤติกานต์ มากทั่ม		
ออกแบบและจัดทำรูปเล่ม	นายถมยา พุกกะนานนท์ นายประมวล ทุมพงษ์		
งานสมัชิกและการจัดส่ง	นางสาววรรณศรี พรหมโชตชัย นางนงลักษณ์ อุยดี นายนรัตน์ สว่างชุม		